

Morgenblade

NUMMER 208 — 129. ARGANG

LØRDAG 6. SEPTEMBER 1947

NR. 63900 SIDE 1

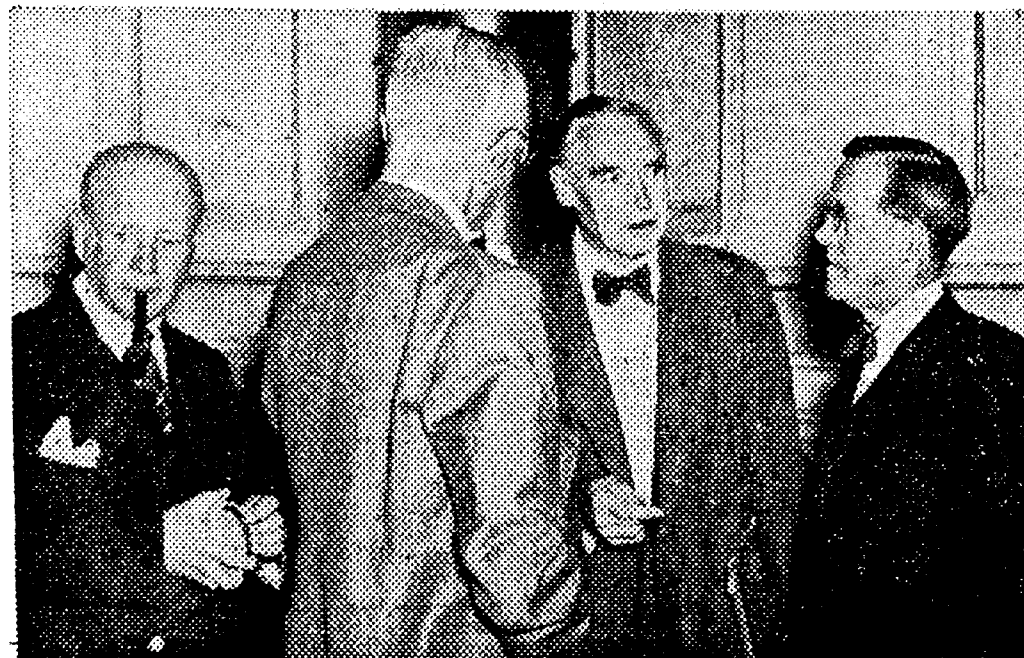
Landssvikernes kommer mer forherdet tilbake fra fengslene

Benådninger i fleng for å bøte på ujevnheten i dommene.

Skarpe ord i Dommerforeningen om landssvikoppgjøret.

Det er forekommet til dels store ujevnheter i domsavgjørelsene i landssviksaker. Synet på landssvikernes forbrytelser har etter som tiden er gått, gjennomgått endringer, og det er f. eks. ingen tvil om at frontkjempere og unge landssvikere som ble dømt i den første tiden etter frigjøringen, fikk meget strengere straffer enn de

(Forts. siste side.)

Under Den Norske Dommerforenings årsmøte ble det sagt mange skarpe ord om rettsoppgjøret. På bildet sees fra venstre høyesterettsdommer C. Kruse-Jensen og lagdommer Gløersen i samtale med de to foredragsholdere lagmann Solem og professor Frede Castberg.

Landssvikerne - -

Forts. fra 1. side.

som er dømt i den senere tid. Disse første dommer bør straks tas opp til revisjon av benådningsmyndighetene, uttalte lagmann Solem i et foredrag under Den Norske Dommerforenings årsmøte i går.

Han hevdet også at «rettighetstapet» i mange tilfelle stred mot prinsippet om at landssvikerne skulle opptas i samfunnet etter at de hadde sonet sin straff, og sa at rettighetstapet burde kunne oppheves hvis fangene under fengselsoppholdet og den første tiden etter løslatelsen tedde seg vel. Taleren rettet videre et kraftig angrep mot dem som etter frigjøringen i 1945 «i humanismens navn hadde drevet en løgnaktig agitasjon mot landssvik-anordningen». Det var disse agitatorers skyld, sa lagmannen, at så mange landssvikere i dag hadde den oppfatning at de var dømt etter en grunnlovsstridig hevnlov. Hevnloven er blitt et akslom.

— Vi dommere sitter og vurderer våre medmenneskers forseelser og forbrytelser og dømmer, men vi beskjeftiger oss kanskje ofte for lite med de dømtes videre skjebne, uttalte lagmann Solem, og gjennomgikk deretter forskjellige forhold innen fengselsvesenet. Ved siden av Bredtvedt Kvinnefengsel, Akershus landsfengsel for menn og Ilebu har en i alt 15 fangeleirer rundt omkring i landet. Inntil 1. juli i år er det avsagt ca. 13 000 landssvikdommer. 4300 personer er løslatt enten på prøve eller etter soning. Omtrent det samme antall sitter fengslet.

Taleren kom også inn på de mange problemer en møter når det gjelder å få løslatte landssvikfanger inn i arbeidslivet. Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen har inngått en avtale med sikte på å lempe på vanskelighetene, og når næringslivets organisasjoner har stilt seg så velvillig, er det merkelig

at Staten og en institusjon som Universitetet inntar en holdning som de gjør. Staten bør kunne innta tidligere NS-statsfunksjonærer i underordnede stillinger, og Universitetet bør kunne oppheve relegeringen av en rekke av NS-studentene. Læger, tannlæger og dyrlæger blir som regel ikke fratatt lisensene, men en student som bare har noen måneder igjen av studiet blir relegert. Hadde vedkommende vært født et år tidligere kunne han ha åpnet eget kontor når som helst.

Universitetets holdning ble for øvrig ytterligere kritisert under den diskusjon som fulgte etter lagmann Solems foredrag. En av debattantene, byfogd Rivertz, opplyste at Universitetet forlangte å få «overprøve» rettens kjennelse før det opphevet relegeringen av en tidligere NS-student. Siden professorene ikke hadde tid til å befatte seg med den slags, var det nedsatt en komité av studenter som forlangte å få granske sakens dokumenter. — «Vil Unversitetet ikke godkjenne rettens kjennelse, må det selv etablere seg som rett med avhøringer og vitneføring. Det kan ikke basere sine avgjørelser på noe så ufullstendig som politietterforskningen og dokumentene i landssviksaker.»

Det ble under debatten også sterkt påtalt hvordan varetektsfengslingen var blitt misbrukt under oppgjøret og der ble nevnt eksempler på hvordan landssvikere hadde sittet opp til ett år i fangenskap uten at det var utstedt pågripelsesordre, uten fengslingskjennelse og uten at det var opptatt politiforklaring. Ujevnheten i oppgjøret ble ytterligere understreket. En forseelse som ble skarpt forfulgt i det ene felle ble regnet som en bagatel i det annet. Det var ikke så ille å nevne et eneste tilfelle hvor ikke en landssviker var kommet mer forherdet tilbake til friheten etter å ha sonet sin straff. Det må være en feil ved våre dommer og ved fangebehandlingen.